

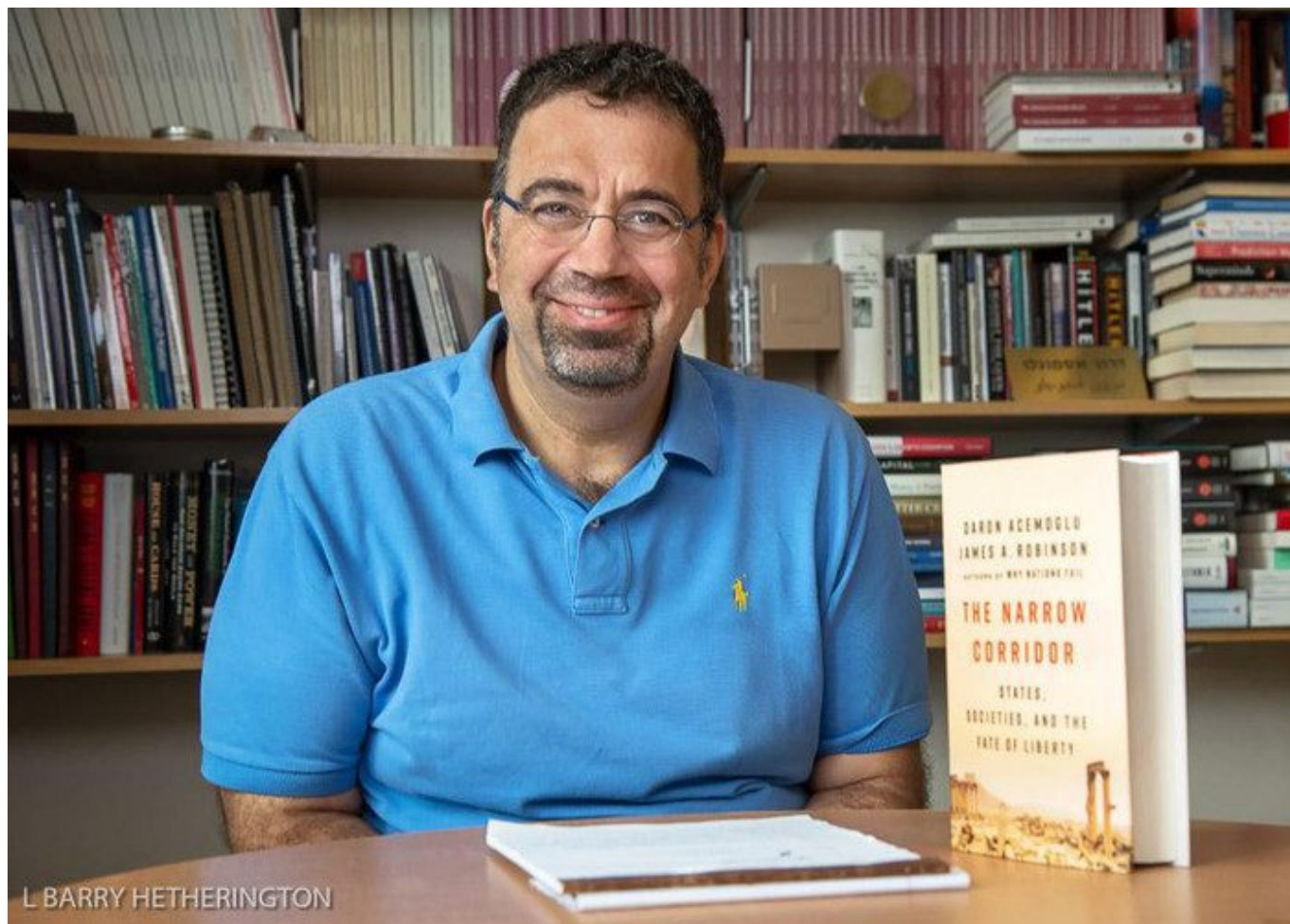
Daronyň aýratynlygy

intellektual

Category: Kitapcy, Medisina, Publisistika

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Daronyň intellektual aýratynlygy DARONYŇ INTELLEKTUAL
AÝRATYNLYGY

Şu ýyl... ABŞ-ly Dewid Beýker, angliýaly Demis Hassabis, ABŞ-ly Wiktor Embros, ABŞ-ly Geri Rawkan medisina ugrundan Nobel baýragyny aldy.

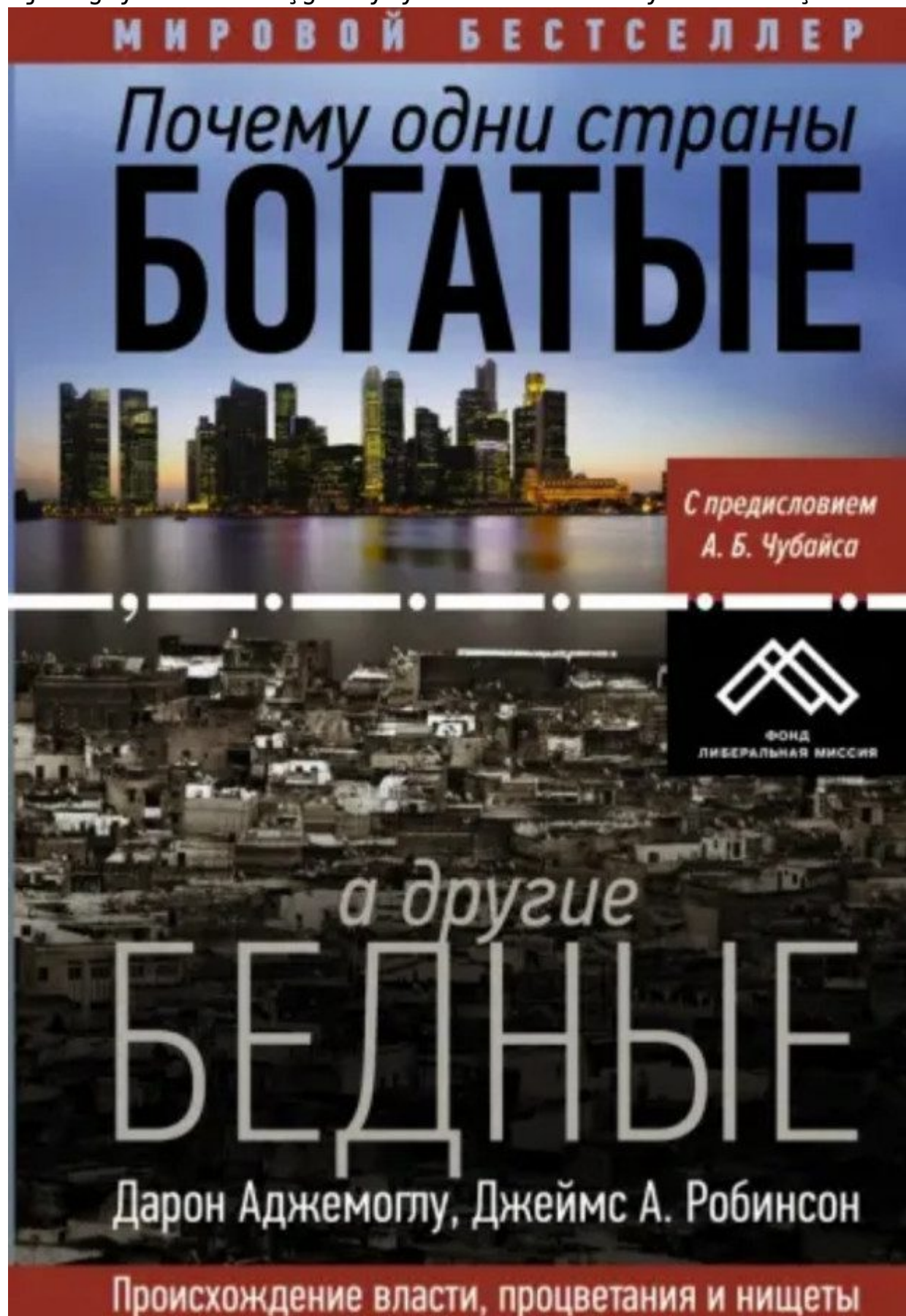
Uzatmaýyn. Bu ýyl Nobel baýragyny alanlar tanadylanda ýurtlary ýazyldy.

Emma... Daron Ajemogly Nobel baýragyny aldy welin, Türkiýede käbir gatlaklar onuň «aslynyň ermenidigini» öňe sürdi. Hatda käbiri «genosidden indi ötünç sorayaňyzmy?» diýip ýazdy!

Gadyrdan! Nobel baýragyny alan Beýkeriň aňyrsynyň jöhitedigini, Hassabisiň kiprli rumdygyny, Embrosyň polýakdygyny, Rawkanyň

jöhitdigini dünyäde hiç kim agzamady. Hiç kimse Hassabise «ABŞ-ly kipr rумы» diýmedi...

Türkiýede bolsa milletiniň gelip çykyşyndan başga Daron Ajemogly hakda başga aýdylan zat bolmady. Näme üçin?

МИРОВОЙ БЕСТСЕЛЛЕР

Почему одни страны
БОГАТЫЕ

С предисловием
А. Б. Чубайса

ФОНД
ЛИБЕРАЛЬНАЯ МИССИЯ

а другие
БЕДНЫЕ

Дарон Аджемоглу, Джеймс А. Робинсон

Происхождение власти, процветания и нищеты

PKK-dan, dinçilerden, ikiýüzli liboş çepçilere çenli käbir gatlaklar Türkiýäni soňky kyrk ýylyň dowamynda etniki aýratynlygyň, milletparazlygyň batgasyna sokdy. Etniki gelip çykyşyňdan, milletiňden başga gyzyklanýan zatlary ýok...

Ajemogly hakda gürrüň etjek zadymyz diňe onuň «aslynyň türkiýeli ermeni amerikan raýaty» aýratynlygy bolmalymy? A onuň intellektual aýratynlygy? Kimiň piňine. Ýötemlik ýurdumyzy gysyp-gowrup barýar...

* * *

Ykdysady-syýasy ugurdan işleýän Daron Ajemoglynyň bilelikde Nobel baýragyny alan Jeýms A.Robinson bilen ýazan «Uluslaryň düýşi», «Dar koridor» kitaplaryny okadym... (Bile baýrak alan Simon Jonson bilenem «Häkimiýet we tehnologiýa» kitabyňy ýazdy).

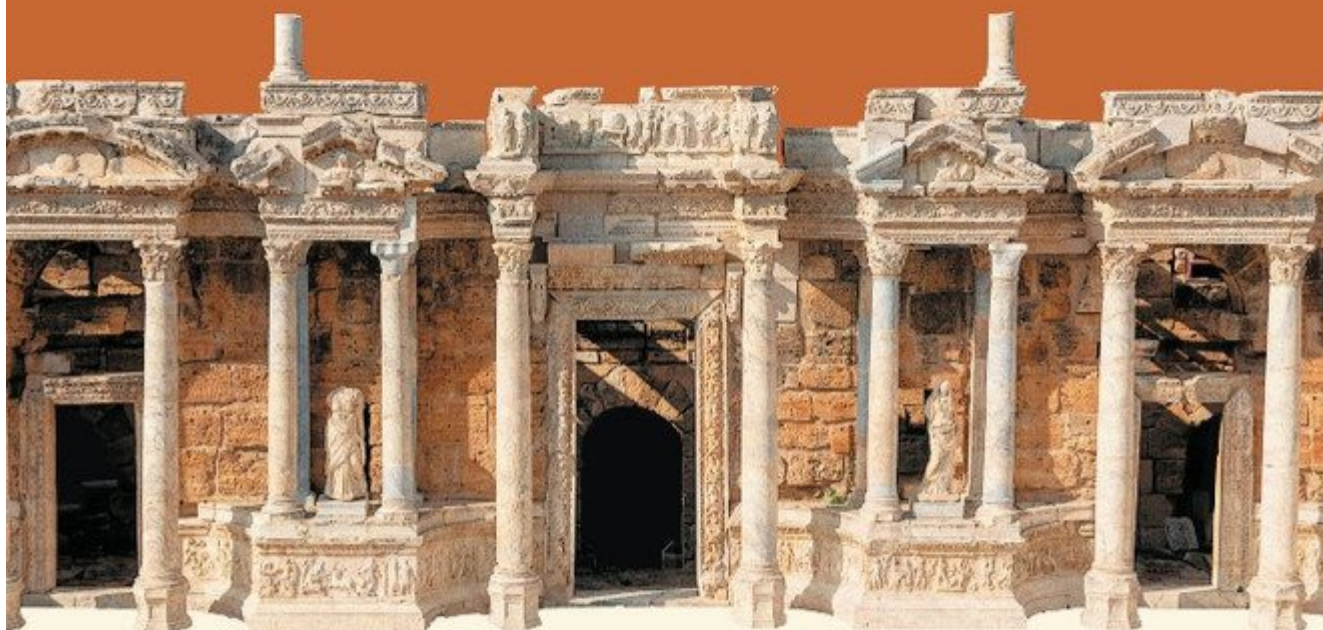
Aýdylyşyndan Ajemogly kitaplary däl-de, makalalary üçin baýraga mynasyp hasaplandy.

Nobel baýragyny alan biri hakda bulary ýazmak kyn – onuň kitaplary jemgyýetçiligiň aňlamagy üçin ýötemräk göründi maňa! Çylşyrymly taryhy döwürleri aşa ýönekeýleşdirip beýan edipdir. (Şu ýerde men ýazjagam däl, adam başyna düşýän girdejiniň üleşdirilişi we adalatsyzlyk boýunça iş alyp barýan Branko Milanowiçiň aýtmagyna görä, Ajemoglynyň ylmy işlerindäki çemeleşmeler «wikipediýa derejesindäki maglumatlardan doly»).

Beýleki bir ýandan Ajemoglynyň makalalary has ylmy, has çuň. Özem bular 240 müň salgylanma bilen rekordy elden berenok. («Täze Keýnesýen Greg Mankiw we kapitalizme «miras iýijiler» diýen Nobel baýragynyň eýesi Pol Krugmandan soň dünýäde iň köp salgylanylan ykdysatçy. Gyzyklanýanlar üçin aýratyn bellik, Mankiwdir Krugmanyň asly ukrainaly! Eý hudaýjan, nämeleriň gürrüňini edýäris).

ДАРОН АДЖЕМОГЛУ
ДЖЕЙМС А. РОБИНСОН

УЗКИЙ КОРИДОР

ГОСУДАРСТВА, ОБЩЕСТВА
И СУДЬБА СВОБОДЫ

Ajemoglynyň kolonializme bolan garaýşyny hemişe jedelli görýäris. Eger kolonialist aýak basan ýerine döwlet edaralaryny gurup, jemgyýetçilik tertip-düzgünini ýola goýan

bolsa, ol ýurt gülläp ösenmiş! Onuň pikirçe döwlet edaralary ykdysady ösüşiň we bolçulugyň esasy kesgitleýjisimiş. Meselem, sosial gatnaşyklary üýtgeden Angliýa koloniýasy Hindistany ösdürenmiş! Döwlet edaralaryny döretmedik Fransiýa bolsa koloniýasy Kongony garyplyga bent edenmiş!

* * *

Ajemogly iň gowy döwlet edaralarynyň Günbatar demokratiýasyndadygyny öňe sürýär... Oniň pikirini delillendirmek üçin taryhdan «belli-başly mysallara» ýüzlenen iş stili we delilleri käbirleri üçin problemaly.

Şonsuzam oňa Nobel baýragyny berenleriň özi tekstde berýän maglumatlarynyň, ölçeg tehnikalarynyň problemalydygyny aýdýar... Hawa, ylmy jemgyýetçilikde Ajemoglynyň tezislerine edilýän tankydy bellikler köp...

Muňa garamazdan Ajemoglynyň dünýä boýunça ykdysady-syýasy ugurda saýlama alymlardan biridigine şek-şübhe bolup bilmez.

**ОТ СОАВТОРА «ПОЧЕМУ ОДНИ СТРАНЫ
БОГАТЫЕ, А ДРУГИЕ БЕДНЫЕ»**

КНИГА, КОТОРАЯ ИЗМЕНИТ
ПРЕДСТАВЛЕНИЕ ОБ ЭКОНОМИКЕ,
СОЦИОЛОГИИ И ТЕХНОЛОГИЯХ

ОДНА ИЗ САМЫХ
ВАЖНЫХ КНИГ ГОДА
ПО ВЕРСИИ THE GUARDIAN

Kitaplarynda az-owlak-da bolsa markistik öwüşginleriň bolmagynyň sebäbi onuň kakasy Dogan Awjyoglynyň toparýndan Kework beý, belki-de öňki troskiçi Seýmur Martin Lipset ýaly çepçi mugallymlar bolmaly, kim bilýär. Ajemoglynyň täsirlenen şahsyýetleri aýry makalanyň gürrüňi.

Gynansak-da, Daron Ajemoglynyň ady biziň ýurdumyzda etniki aýratynlygy bilen agzalýar. Hatda amerikan komplimasiýaçylaryna çenli «Trampa garşy durýandygy üçin Nobel berildi» diýip, samsyklykda bizden bir ädim öňde barýar! Türkiýeden biriniň Nobel baýragyny almagy, hernäme-de bolsa, bizi ruhy taýdan galkyndyrandygyna ynanyryn. Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazetini, 16.10.2024 ý. Publisistika